

KIADÓHIVATAL. BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 700.

EGYETÉRTÉS

KOSSUTH FERENCZ főmunkatárs.

ÖTVÖS KÁROLY azépirodalmi főmunkatárs.

SZERKESZTŐSEG: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 788.

Ma. számunk főbb közleményei: Veszorok: Apponyi megtérése. Finales irta: Mocsary Lajos.

talmi érdekek hálózatában vergődött, de nem is a régi, akit ellenzéki-ségben olyan ködös határozatlannak ismertünk, hanem — az a legregibb, akit a magyar közönség eddig nem is ismert.

Apponyi megtérése.

Azt kérdezték az emberek a jászleány beszéd előtt: Milyen Apponyival lesz most tulajdonképp dolgunk? Annak fogjuk-e ismét látni, aki a fuzió előtt volt, annak a különös fantomszerű ellenzéki vezérnek, ki a nemzeti eszmények zászlaját a legmagasabb hegyfokról lelkesen és híven lobogtatta, de az eszményi kultuszából a megfelelő elvi és gyakorlati követelményt soha le nem vonja?

Milyen nehéz most legjobb híveinek helyzete ő vele szemben és milyen zavartan kell a közönségnek rá néznie. Apponyi Albert, ugy lehet, olyan csodás államférfi aloe, a melyik előbb száz évig névesztli retjetlen elveit, hogy azután hirtelenül bontsa ki kábitóan nagyszerű virágpompáját.

De a politikai vezérletnek ez különös gyakorlata. Az emberek már azt is kérdezik, hogy ha Apponyi elvei valahára a teljes érettség stádiumába jutottak és valahára szilárd formát, biztos tartalmat nyertek, olyant, a melyet mindenki méltányolhat: vajjon ő maga harmincz éves vezérszerep után eléggé megérett és megkeményedett-e ma ehhez az utjonnan kitűzött nagy feladathoz? Nem lett-e talán türelmesebb is hozzá?

a mai kormány programjában saját előbbi programjukat biztosítva látják. De azokkal is, kik csak azért dühöngnek és lázonganak, mert vezérük a kormánypálcát el nem nyerte és vele ő is a hatalom birtokába nem jutottak.

Ígazi történelmi fény futja be ezt a leszámolást, benne van Apponyi egyéniségének nagysága is, gyengesége is. Látjuk, hogy Apponyi a pártja nem egyet, hanem kettőt jelentett és csak úgy tartoztak össze, hogy majd egyikük, majd másikuk áldozta fel tulajdonképpeni lényét és akaratát. Hogy olyan nagyméretű egyéniség, mint Apponyi, ki egyszerre a kivételes állás és a tünelmentes tehetség varázslatát gyakorolta az emberekre, erősen személyes jellegű pártot is alkothatott, egészen természetes jelenség. Csakhogy az ő személyes pártján k alig is lehetett más alapérzése, — még a teljesen jóhiszeműeknek és őszelenekek is, — mint hogy éppen tündöklő személyes kiválóságánál és egyre növekedő népszerűségénél fogva mihamar a hatalmat is el kell nyernie.

Akárhogy gondolkoznak Apponyi vezéri hivatásáról és politikai jövőjéről, az ország nagy köszönettel tar-

tozik Apponyinak, hogy önkézzével törté darabokra azt a fuziót oltárt, a mely előtt őt is térdelni kényyszerítették. És méltányolnunk kell, hogy teljes tisztaságában ismét a nemzet elé vitte az ellenzéki hivatás tisztá koncepczióját, azt, a melyik a mi közjogi viszonyaink közt az egyedül jogosult: minden személyes aspiráció és hatalmi versengés gondolata nélkül nem küzdene másért, mint az ország nagy igazságáért és nem törekedne egyébre, csak a nemzeti lélek hősiességének megújítására.

Finale.

Kiváló munkatársunk az alábbiakban befejezi a népközlői reformtervéről szóló cikksorozatát. Bar figyelemre méltó véleményeket mindenkor üsztejük, ismételtet meg kell jegyeznünk, hogy ebben a kérdésben vele nem mindenben érthetünk egyet.

Emlékeztünkbe vésődött gróf Andrássy Gyula mondása: hiszen ha tízenyolez millió tiszta magyar volnánk, nem jó volna szomszédja lenni Magyarországnak. A megnyirig hizeleg e gondolat a nemzeti hiúságnak, annyira kihatározták most is folyvást arra, hogy a függetlenségi küdelmek szármaját szegje. Azzal a politikával, mely a jefolyt népoktatási anketén is kifejezést nyert, a magyar nemzet örökös kiskorusagra, gyámság alá he vezekedésre kárhoztatta magát.

A magyar ember bátran odamondhatja minden vele egy fedél alatt élő és valamennyi körülötte telepedett népek fiának: vagyok olyan legény, mint te, vagyok olyan fejed mint te. Azonkívül kezdetben hódító, azontul arisztokratikus állása folytán annyira megelőzte szellemi fejlődésben, kultúrában azokat az összes népeket, melyek a japonok módjára gőzörel való haladásra különben se bizonyítottak eddig hajlamot, hogy itten domináló helyzete, hegemoniája örök időkre látszik biztosítottak. Hol van tehát az abszolút szükség arra, hogy azokat az idegen elemeket magunkba felszívjuk? Hiszen ha ez valami esuda által megtörténne, azon vehetnénk észre magunkat, hogy valam, miután kompozitumnak helyt adva, megszűntünk lenni magyarok.

Erot kell gyűjtelnünk, majd akkor procedálnak sikeresen függetlenségünk kivására, ha megerősödünk. Hat igen, szerezzük be esz tartuk szárazon a puskaopt minden esho-tóségre, így tesz mindenki, aki nemesak a mai, hanem a holnapi napra is gondol. A monarchia vezetősége is jó barátságban van az oroszokkal, de azért egyre építeti velünk

boldog vagyok... Latod ott lent a szökő-kutat milyen magasra szökik? Erzsébet: Ettől az erős naptól se hallok, se látok.

a kettős vágányu stratégiát vasutakat s építeti a galicziái várakat frontál Oroszország felé. De hát miképpen és mikorra vélik létrehozhatni azt a megerősödést? Az által, hogy a népiszólakál és kisdédorodakkal csinálunk még másik tíz millió magyart? Ez nagyon hosszú procedúra. A XVII. században minden husz esztendőre esett egy nagy nemzeti mozgalom; igaz, hogy azután százötven évig tartott az ergyűjtés, de most nem oly világot élünk, s ez a nemzet nem az a vérvészlet, tervszerűleg gyengített, s elaltatott nép többé, ami a tepsedő hosszú korszakában volt. Most nem fog csinálni oly hosszú patziát; az a helyzet, amelyben vagyunk, abszurd, túrheltelen; ha konokul akadályozzuk, hogy léterdekünknek megfelelő helyzetbe juthassunk, ellenállhatlanul ismételn fog a történelem s nem fogja megkérdezni tőlünk előbb, készen vagyunk-e már az ergyűjtéssel, teljes-e már a néptaniók és óvónéink munkájának sáere. Az ergyűjtésnek az volna a lehelyesebb módja, hogy szedjük össze, tömörítsük arra az erőt, mely nálunk most is megvan, de a szerencsétlen nemzetiségi politika által paralizálva, leköttve van; teremtünk oly modus vivendit a nemzetiségekkel, hogy ne nézzek hidegen, egykedvűen a mi nemzeti erőfeszítésünket, ne eshessenek pródájaul ellenséges bujogatásnak, ugy, hogy majd ismét horvátokkal, románokkal, szerbekkel, szászokkal, tótokkal kellessék előbb végezni, mielőtt a derek munkához foghatnánk.

Az ilyen politikát inaugurálni, annak létrehozására az előtárazos szerepét vállalni a függetlenségi pártnak volna feladata és nem az, hogy sovínizmus jelszavainak hangoztatásában a közönséges pártokkal versenyezzen. Kimondhatatlanul visszás dolog ez, nekem mintha a hajamat huznák, midőn a függetlenségi pártot ez irányban látom buzólkodni. Hat hiszen a közös ügyes politikának alapelve az, hogy minden áron fenn kell tartani a jó viszonyt Ausztriával és az unalokodóházzal, mert szerencsétlen nemzetiségi viszonyaink folytán magunkkal jó tehetetlenek vagyunk s egyedül a monarchia nagy hatalma adhat biztos otalmat kül és belső ellenség ellen egyaránt; közös ügyes pártokhoz való fogás azt a kompenzációt akarni nyújtani azokért a határtalan áldozatokért, melyekkel ama politika jár, hogy az ily oltalom egésze alatt biztosan eszközölhetjük az általános magyarosítást. Hisze-e a függetlenségi párt, hogy az az oltalom a belső ellenség ellen oly káfoztalan, hogy rogyásig kell érette fokozni az áldozatot; nem olyan-e, mely csak addig tart, míg jól viseljük mi magunkat, nem tudja-e, hogy a hatalomnak válto-

Az Egyetértés tárczaja.

Felhők. — Az Egyetértés eredeti tárczaja. — I. Tenéked sínes semmid És én nekem sínes — Ez a szerelem volt, Mindkettőnknek minden. Ezen kívül nem volt Semmi a világon — S ime ez is elszállt Mint valami álom! Még el se bucsuzott, Csak itt hagyott szépen, Örök árvaságban, Örök sötétségben. Elvesztettünk mindent, Egy egész világot — De a világ higgyje, Hogy csak egy szép álomot...

Nem hányom fel soha a te Szörnyű vétked. Ugy mint eddig, ezután is Aldalak csak — Hisz' nem szoktak átkozódni A halottak. IV. Hiába van nyár, már az én nyarámnak Örökre vége, vége. Illata, fenege rég belemerült már Az örök semmiségbe. Hiába szórja rám a nap sugárát Hiába rózsanyílás: Didergek s érzem, hogy valahol távol Valaki, nékem sirt ás. V. Valahol valaki, akinek valaha En voltam a párja, Nagy uessze távolban A síromat ássa. S míg a sírom ássa, Egy jó szót se szólna — Bynha hozzáom soha Közé se lett volna... VI. Illatos hó a fákön: Szép akácvirágok — Illat, napfény mindenütt, Virágok, leányok. Olyan édes, olyan szép Ilyenkor az élet! Gyógyítja a sebeket, Amiket ő tépett.

S verőfénybe járva be Az erdőt, a rétet — Nem is látjuk, hogy milyen Nyomorult az élet... Vértessy Gyula.

Az ideál.

— Az Egyetértés tárczaja. — Irtá: Algot Ruhe. (Még nyári délután. A széles terlen a ház verandán fele tart Mattis asszony. Ajják! re-u, najkehely. Vele jön Erzsébet asszony is, ő a nőcsény, teit s nagyon türe.) Erzsébet: Oh, hogy égeti a nap a szemünket! Mattis: Nem ülünk le itt a verandán? — De hiszen háttal ülés a kilátá-hoz édesem. Erzsébet: Rettenetesen vgyáznom kell a napra, különben olyan fekete leszek, mint a néger. Mattis: Hja, ha valaki olyan szöke, mint amilyen te vagy... nem akarsz inkább napernyőt? Erzsébet: Köszönöm, az igazán nagyon jó lenne. (Mattis csempel a napernyőért, aztán a napra ül. Asszony, gyúrás közé szemé élettelenül pihen a kis márványasztal kan.) Erzsébet: Nos és te magad? Téged különben már egész barnára égetett a nap. Igen, bucsás meg, de te olyan ragyogóan egészséges vagy, hogy rád nézni is már öröm! Mattis: A naptól semmi esetre sem félek. Erzsébet: Nem, hiszen jól tudom, te soha se volt kaczér. Mattis (tató, pajzson mosolygva): Itten kivéleg kaczér? Nacs ferem, meg csak völegényem sínes, hogy az udvarlóimról ne is szólja. Erzsébet: De azt éppen olyan jól tudod, mint én magam, hogy minden asszonynak első kötelessége, hogy szép legyen! Mert hogy jó legyen, az még nem elég! Mattis: Ma olyan szokatlanul nyugodt és

boldog vagyok... Latod ott lent a szökő-kutat milyen magasra szökik? Erzsébet: Ettől az erős naptól se hallok, se látok. Mattis: Mintha a nap tulharsogná a szökő-kutat. De varj csak, ha alkonyodik... Tegnap is a fel éjjelt ott töltöttem a kútnal. Figyeltem, leskelődtem, halgatóztam. Ezek voltak életem legszebb órai. A szökő-kut dalolt, mint Mona Liaa, mikor modelt üt Leonardonak. Erzsébet: O Mattis!... Es magadba voltad? (Mattis fadalmas mosollyal igent int) De az ideál? Hogy hívják? Mattis: Kell, hogy neve legyen, kell, hogy egy — férfi legyen? Erzsébet: Nem, nem; hiszen éppen azt akartam ma ndani neked én is. Az ideál éppen ellenkezőleg sohasem egy férfi. Es éppen az faj nekem, hogy te ezt nem tudod! Pedig ettől óva intlek. Már többet láttam ebben az életben, mint te. Es egyáltalán a férfiak meg nem érdemlik azt, hogy mi azá tegyük őket, a mikké tesz-zük! Mattis: Eppen az olyan tüzes, temperamentos asszonynak, mint te — nem lett volna szabad, hogy ilyen tapasztalatot legyen. Hiszen te mindent a pillanat behatás alatt éppen úgy fogadsz, a hogy jön... Erzsébet: Első sorban csak real gondoltam. Hogy őszinte legyek, beval hatom, hogy nagyon szeretem a vig társaságot. Es szeretem a férfiakat is, a mint felfegyverkeznek... Mattis: Felfegyverkeznek? Erzsébet: Hiszen a cél mindig egy és ugyanaz. Azért szeretem, ha a háborúság közepette nyitva tartom a szememet, a verem erővel leütöm, hogy annál inkább láthassam, megfigyelhessem, hogyan is fognak hozzá? Ebben azonban ninesen sok változat. Egyesek ravaszabbak, mások hevesebbek. De aztán abban mindnyájan egyek, hogy lehetőleg minél kevesebbet tegyenek kockára, de a másikat rávegyék, hogy az megint mindent megkockáztasson!

Mattis: De hiszen ez gáztett, rosszabb a vereségnél és az öklöml... Erzsébet: Ez a kegytűs ökl. Ilyen a férfi. A férfiak gorombák, mi pedig együgyűek vagyunk... különben az ellenkező irányban futnánk előlök. Mattis: Egy kicsit talán nagyozolsz mégis. Hatha csak rajtad mulott, hogy ilyeneknek lásd a férfiakat. Erzsébet: Csak nem gondold, hogy én adtam volna rá okot. Na hallo? Mattis: Ezt nem teszed fel ugy se komolyan rólam. De mégis van benned valami, nem tudom, minek nevezzem... talán a szived varázsa, amely olyan vonzóvá tesz a férfiak előtt és akik ezt talán épp olyan könnyen veszik, mint amilyen kedves és bohóas a te egész lényed. Vannak virágok, melyek csak bizonyos lepkeparjokra hatnak, viszont mások megint más rajokra... Te papján, elbájoló vagy, mulatság dalnalanul, a sohajtásod soha sem mély — Erzsébet: Ez a fatalitás talán. Es ha mulathatunk, miért ne mulassunk. Mattis: Amilyen te vagy, olyan a te környezeted és a milyen a környezeted, olyan vagy te magad is. Ha az emberek bizalmasnak lesznek egymáshoz, olyanok mintha a lelkeik egyesülének. Az egyik visszatükrözi a másikat. Erzsébet: Ah, ez olyan, mint az öreg házastársaknál az ikerestvésérség. Mattis: Hirtelen jöhet, hirtelen mulhat. Az ember sohasem egyetlen két más emberhez, a hogy ők ketten sem egyetlenök egymáshoz. Erzsébet: Milyen csodálatos. Azért tehát, hogy ilyen életem, mondjuk, esabitó vagyok, ugyanolyanok a férfiak is hozzá? Hat ha megváltozom — Mattis: Ahogy a ruhádat változtatod? De akkor le kell sütnöd a szemedet, szemérmesen beátrnod az ajkaidat és csak néhány általános szólast betanulnod valami könyvből... Erzsébet: Eh, bolondság. En jól érzem magam így, minek ez az álaroz? De te, hiszen te magad is tükör vagy...

